ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 14ης Απριλίου 2005 *

Στην υπόθεση C-157/03,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, ασκηθείσα στις 7 Απριλίου 2003,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την C. O'Reilly και τον L. Escobar Guerrero, με τόπο επιδόσεων το Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου της Ισπανίας, εκπροσωπούμενου από την N. Díaz Abad, με τόπο επιδόσεων το Λουξεμβούργο,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, C. Gulmann, J. Makarczyk (εισηγητή), P. Kūris και J. Klučka, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 9ης Νοεμβρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, επιβάλλοντας, κατά παράβαση των διατάξεων των οδηγιών 68/360/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των εργαζομένων των κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 43), 73/148/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1973, περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των υπηκόων των κρατών μελών στο εσωτερικό της Κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής

υπηρεσιών (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 144), και 90/365/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1990, σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων που έχουν παύσει την επαγγελματική τους δραστηριότητα (ΕΕ L 180, σ. 28), την υποχρέωση λήψεως βίζας διαμονής ως προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας διαμονής στους υπηκόους τρίτης χώρας που είναι μέλη της οικογενείας κοινοτικού υπηκόου έχοντος ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και μη χορηγώντας, κατά παράβαση των διατάξεων της οδηγίας 64/221/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, περί συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 16), άδεια διαμονής αμελλητί και το αργότερο εντός έξι μηνών από την υποβολή της αιτήσεως για την άδεια αυτή, παρέβη τις υποχρεώσεις που έχει από τη Συνθήκη ΕΚ.

Το νομικό πλαίσιο

Το κοινοτικό δίκαιο

Οι διατάξεις σχετικά με την είσοδο και τη διαμονή

2 Το άρθρο 1 της οδηγίας 68/360 προβλέπει την κατάργηση των περιορισμών για τη διακίνηση και τη διαμονή των υπηκόων των κρατών μελών και των μελών της οικογενείας τους επί των οποίων έχει εφαρμογή ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).

3 Το άρθρο 1 της οδηγίας 73/148 προβλέπει, μεταξύ άλλων, την κατάργηση των περιορισμών για τη διακίνηση και τη διαμονή των υπηκόων των κρατών μελών που είναι εγκατεστημένοι ή επιθυμούν να εγκατασταθούν σε άλλο κράτος μέλος για να ασκήσουν εκεί μη μισθωτή δραστηριότητα ή επιθυμούν να παράσχουν εκεί υπηρεσίες, καθώς και των συζύγων τους, όποια και αν είναι η ιθαγένειά τους.

4 Βάσει του άρθρου 1 της οδηγίας 90/365, οι υπήκοοι των κρατών μελών οι οποίοι άσκησαν εντός της Κοινότητας μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, καθώς και τα μέλη της οικογενείας τους έχουν δικαίωμα διαμονής υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας, πρόωρη σύνταξη ή σύνταξη γήρατος ή πρόσοδο για εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική νόσο, ύψους που είναι αρκετό για να μην επιβαρύνουν, κατά τη διαμονή τους, το σύστημα κοινωνικής προνοίας του κράτους μέλους υποδοχής και υπό την προϋπόθεση ότι έχουν υγειονομική ασφάλιση που καλύπτει το σύνολο των κινδύνων στο κράτος αυτό.

5 Τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 68/360 ορίζουν:

«Άρθρο 3

1. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 1 την είσοδο στην επικράτειά τους με απλή επίδειξη δελτίου ταυτότητος ή διαβατηρίου εν ισχύι.

2. Δεν δύναται να επιβληθεί θεώρηση εισόδου ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση εκτός αν πρόκειται για τα μέλη της οικογενείας τα οποία δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη παρέχουν στα πρόσωπα αυτά κάθε διευκόλυνση για τη λήψη των αναγκαίων θεωρήσεων.

Άρθρο 4

1. Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν το δικαίωμα διαμονής στην επικράτειά τους στα αναφερόμενα στο άρθρο 1 πρόσωπα τα οποία είναι σε θέση να προσκομίσουν τα έγγραφα που απαριθμούνται στην παράγραφο 3.

2. Το δικαίωμα διαμονής βεβαιώνεται με έγγραφο το οποίο καλείται "άδεια διαμονής υπηκόου κράτους μέλους της ΕΟΚ". Το έγγραφο αυτό πρέπει να περιέχει μνεία ότι εξεδόθη κατ' εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και των διατάξεων που εθεσπίσθησαν από τα κράτη μέλη κατ' εφαρμογή της παρούσης οδηγίας. Το κείμενο της μνείας αυτής ευρίσκεται σε παράρτημα της παρούσης οδηγίας.

3. Για την έκδοση της αδείας διαμονής υπηκόου κράτους μέλους της ΕΟΚ τα κράτη μέλη δύνανται να απαιτούν την προσκόμιση μόνο των εγγράφων που απαριθμούνται κατωτέρω:

[...]

— από τα μέλη της οικογενείας:

γ) το έγγραφο με το οποίο εισήλθαν στην επικράτεια·

δ) έγγραφο εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή του κράτους καταγωγής ή προελεύσεως που να αποδεικνύει το συγγενικό τους δεσμό·

ε) στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68, έγγραφο εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή του κράτους καταγωγής ή προελεύσεως που να πιστοποιεί ότι τα εν λόγω πρόσωπα συντηρούνται από τον εργαζόμενο ή ζουν μαζί του υπό την αυτή στέγη στη χώρα αυτή.

4. Σε μέλος της οικογενείας που δεν έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους χορηγείται έγγραφο διαμονής της ιδίας ισχύος με αυτό που χορηγείται στον εργαζόμενο από τον οποίον εξαρτάται.»

6 Τα άρθρα 3 και 6 της οδηγίας 73/148 ορίζουν:

«Άρθρο 3

1. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 1 την είσοδο στην επικράτειά τους με απλή επίδειξη δελτίου ταυτότητος ή διαβατηρίου εν ισχύι.

2. Δεν δύναται να επιβληθεί θεώρηση εισόδου ή άλλη ισοδύναμη υποχρέωση, εκτός αν πρόκειται για μέλη της οικογενείας που δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη παρέχουν στα πρόσωπα αυτά κάθε διευκόλυνση για τη λήψη των αναγκαίων θεωρήσεων.

[...]

Άρθρο 6

Για την έκδοση της αδείας διαμονής και του τίτλου διαμονής το κράτος μέλος δύναται να απαιτεί από τον αιτούντα μόνο:

α) το δελτίο ταυτότητος ή το διαβατήριο, με το οποίο εισήλθε στην επικράτειά του·

β) απόδειξη ότι εμπίπτει σε μία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 4.»

7 Το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 90/365 έχει ως εξής:

«1. Το δικαίωμα διαμονής διαπιστώνεται με την έκδοση εγγράφου το οποίο καλείται "κάρτα διαμονής υπηκόου κράτους μέλους της ΕΟΚ", του οποίου η ισχύς μπορεί να περιορίζεται σε πέντε έτη, με δυνατότητα ανανέωσης. Πάντως, τα κράτη μέλη, εφόσον το κρίνουν αναγκαίο, μπορούν να απαιτούν την εκ νέου θεώρηση της κάρτας μετά τα δύο πρώτα έτη διαμονής. Εάν μέλος της οικογένειας δεν έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους, του χορηγείται έγγραφο διαμονής της αυτής ισχύος με το έγγραφο το χορηγούμενο στον υπήκοο ο οποίος το συντηρεί.

Για την έκδοση της κάρτας ή του εγγράφου διαμονής, το κράτος μέλος μπορεί να απαιτεί από τον αιτούντα μόνον την προσκόμιση δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου εν ισχύι καθώς και την απόδειξη ότι ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 1.

2. Τα άρθρα 2 και 3, το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', και παράγραφος 2, καθώς και το άρθρο 9 της οδηγίας 68/360/ΕΟΚ ισχύουν, τηρουμένων των αναλογιών, για τα πρόσωπα τα οποία καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.

[...]»

8 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 64/221:

«Η απόφαση για τη χορήγηση ή την άρνηση χορηγήσεως της πρώτης αδείας διαμονής πρέπει να λαμβάνεται εντός συντομοτάτης προθεσμίας, το αργότερο δε εντός έξι μηνών από της αιτήσεως.

Επιτρέπεται στον ενδιαφερόμενο να διαμείνει προσωρινά στην επικράτεια, έως ότου αποφασισθεί η χορήγηση ή η άρνηση χορηγήσεως της αδείας διαμονής.»

Οι διατάξεις σχετικά με τη θεώρηση (βίζα)

9 Το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) 539/2001 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεωρήσεως για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή (ΕΕ L 81, σ. 1), ορίζει:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ως "θεώρηση" νοείται η άδεια που εκδίδεται από κράτος μέλος ή η απόφαση που λαμβάνεται από κράτος μέλος και η οποία απαιτείται με σκοπό:

— την είσοδο σε αυτό το κράτος μέλος ή σε περισσότερα κράτη μέλη, για διαμονή η συνολική διάρκεια της οποίας δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες,

— τη διέλευση μέσω του εδάφους αυτού του κράτους μέλους ή περισσότερων κρατών μελών, με εξαίρεση τη διέλευση από αερολιμένα.»

Η εθνική ρύθμιση

10 Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 3, του βασιλικού διατάγματος 766/1992, της 26ης Ιουνίου 1992, περί της εισόδου και διαμονής στην Ισπανία υπηκόων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Real Decreto 766/1992, de 26 junio 1992, sobre entrada y permanencia en España de nacionales de de Estados miembros de las Comunidades Europeas, *BOE* αριθ. 156, της 30ής Ιουνίου 1992, σ. 22275), όπως τροποποιήθηκε με τα βασιλικά διατάγματα 737/95, της 5ης Μαΐου 1995 (*BOE* αριθ. 133, της 5ης Ιουνίου 1995, σ. 16547) και 1710/1997, της 14ης Νοεμβρίου 1997 (*BOE* αριθ. 274, της 15ης Νοεμβρίου 1997, σ. 33549):

«Οι ενδιαφερόμενοι, όταν είναι μέλη της οικογενείας των προσώπων τα οποία αφορούν οι πιο πάνω διατάξεις, οφείλουν, τηρουμένου του άρθρου 2, να υποβάλουν τα έγγραφα που εκδόθηκαν από τις αρμόδιες αρχές και αποδεικνύουν:

a) τον συγγενικό τους δεσμό·

b) ότι συντηρούνται από τον υπήκοο με τον οποίο έχουν τον δεσμό αυτόν, στις περιπτώσεις που τάσσεται η προϋπόθεση αυτή·

c) όταν πρόκειται για μέλη της οικογενείας των κατοίκων ημεδαπής τους οποίους αφορούν τα στοιχεία e, f και g της παραγράφου 1, ότι οι πόροι και η υγειονομική ασφάλιση που αναφέρουν οι διατάξεις αυτές είναι επαρκείς για τον δικαιούχο αυτόν και τα μέλη της οικογενείας του σύμφωνα με τους κανόνες των διατάξεων αυτών·

d) τα μέλη της οικογενείας που δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων πρέπει να παρουσιάσουν, πέραν των πιο πάνω εγγράφων, τη βίζα διαμονής που έχει τεθεί στο διαβατήριο, υποχρέωση από την οποία μπορούν να απαλλαγούν για εξαιρετικούς λόγους.»

11 Κατά τα άρθρα 23 και 28 του βασιλικού διατάγματος 155/1996, της 2ας Φεβρουαρίου 1996, με το οποίο εγκρίθηκε ο εκτελεστικός κανονισμός του οργανικού νόμου 7/1985 (Real Decreto 155/1996, de 2 de febrero 1996, por el que se aprueba el Reglamento de ejecución de la Ley Orgánica 7/1985, *BOE* αριθ. 47, της 23ης Φεβρουαρίου 1996, σ. 6949):

«Άρθρο 23: Βίζες διαμονής. Είδη

[...]

2. Βίζες διαμονής για οικογενειακή επανένωση μπορούν να δοθούν, κατόπιν θετικής εισηγήσεως της αρμοδίας διοικητικής αρχής, στους αλλοδαπούς που βρίσκονται σε μια από τις καταστάσεις του άρθρου 54 του παρόντος κανονισμού

και που το ζητούν για να ενωθούν με μέλος της οικογενείας τους το οποίο κατοικεί στην Ισπανία. Η εισήγηση αυτή είναι δεσμευτική όσον αφορά τις προϋποθέσεις που εκείνος που τη ζήτησε πρέπει να πληροί κατά το άρθρο 28, παράγραφος 1, του παρόντος κανονισμού.

[...]

6. Βίζες διαμονής για μη κερδοσκοπική δραστηριότητα μπορούν να δοθούν σε συνταξιούχους αλλοδαπούς ή σε αλλοδαπούς που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας και δεν θα ασκήσουν στην Ισπανία δραστηριότητα για την οποία απαιτείται άδεια εργασίας ή η οποία δεν συνεπάγεται υποχρέωση κατοχής τέτοιας άδειας.

[...]

Άρθρο 28: Ειδικά έγγραφα που απαιτούνται για τις βίζες διαμονής

1. Στο πλαίσιο αιτήσεως βίζας διαμονής για οικογενειακή επανένωση, το μέλος της οικογενείας το οποίο κατοικεί στην Ισπανία πρέπει να ζητήσει, πριν υποβάλει την αίτησή του, εισήγηση της αρμοδίας αρχής της επαρχίας κατοικίας του πιστοποιούσα ότι πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 56, παράγραφοι 5 και 7, του παρόντος κανονισμού και ότι έχει ανανεωμένη άδεια διαμονής. Το μέλος της οικογενείας το οποίο υπάγεται σε μια από τις κατηγορίες του άρθρου 54, παράγραφος 2, του παρόντος κανονισμού πρέπει να υποβάλει, με την αίτηση βίζας, αντίγραφο της καταχωρισμένης από την πιο πάνω διοικητική αρχή αιτήσεως εισηγήσεως, καθώς και τα έγγραφα που πιστοποιούν τον συγγενικό του δεσμό και, όπου χρειάζεται, την κατάσταση νομικής και οικονομικής εξαρτήσεως.

[...]

6. Όταν ζητείται βίζα διαμονής όχι για κερδοσκοπική δραστηριότητα, ο αλλοδαπός πρέπει να προσκομίσει έγγραφα που πιστοποιούν ότι έχει βιοτικούς πόρους ή προσόδους επαρκείς γι' αυτόν και τα συντηρούμενα από αυτόν μέλη της οικογενείας του. Οι βιοτικοί πόροι ή οι πρόσοδοι πρέπει να επαρκούν για τη στέγαση, τη συντήρηση και την υγειονομική περίθαλψη του αιτούντος και των συντηρουμένων από αυτόν μελών της οικογενείας του.»

Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία προ της ασκήσεως προσφυγής

12 Η παρούσα διαδικασία για τη διαπίστωση παραβάσεως κράτους μέλους κινήθηκε μετά από δύο καταγγελίες που υπέβαλαν στην Επιτροπή κοινοτικοί υπήκοοι οι οποίοι άσκησαν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας που τους παρέχει η Συνθήκη ΕΚ και των οποίων οι σύζυγοι δεν έλαβαν άδεια διαμονής στην Ισπανία με την αιτιολογία ότι έπρεπε προηγουμένως να ζητήσουν στο ισπανικό προξενείο της τελευταίας κατοικίας τους βίζα διαμονής. Τα πραγματικά περιστατικά, σχετικά με τα οποία υποβλήθηκαν οι καταγγελίες, έλαβαν χώρα το 1998 όσον αφορά την L. S. Weber και το 1999 όσον αφορά την L. Rotte Ventura.

13 Στις 26 Απριλίου 1999, η Επιτροπή απέστειλε συναφώς ένα έγγραφο στις ισπανικές αρχές οι οποίες, στις 5 Ιουλίου 1999, απάντησαν επιβεβαιώνοντας ότι η βίζα διαμονής είναι αναγκαία για την περαιτέρω διαδικασία χορηγήσεως άδειας διαμονής.

14 Σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 226, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, η Επιτροπή, αφού έδωσε στο Βασίλειο της Ισπανίας τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του, απηύθυνε, με έγγραφο της 3ης Απριλίου 2002, αιτιολογημένη γνώμη σε αυτό το κράτος μέλος, καλώντας το να θεσπίσει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τις οδηγίες 68/360, 73/148, 90/365 και 64/221 εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της γνώμης αυτής. Έχοντας μείνει ανικανοποίητη από την απάντηση των ισπανικών αρχών, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την παρούσα προσφυγή.

Επί της προσφυγής

Επί της πρώτης αιτιάσεως με την οποία προβάλλεται ότι η ισπανική ρύθμιση είναι ασύμβατη με τις οδηγίες 68/360, 73/148 και 90/365, όσον αφορά τις προϋποθέσεις χορηγήσεως άδειας διαμονής στην Ισπανία στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι μέλη της οικογενείας κοινοτικών υπηκόων εχόντων ασκήσει το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

15 Με την πρώτη αιτίασή της, η Επιτροπή προσάπτει στο Βασίλειο της Ισπανίας ότι, επιβάλλοντας την υποχρέωση λήψεως βίζας διαμονής ως προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας διαμονής στους υπηκόους τρίτης χώρας οι οποίοι είναι μέλη της οικογενείας κοινοτικού υπηκόου, παρέβη τις διατάξεις των οδηγιών 68/360, 73/148 και 90/365.

16 Η Επιτροπή πρώτα υπενθυμίζει ότι η Συνθήκη και το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο εγγυώνται στους κοινοτικούς υπηκόους το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και μετά ισχυρίζεται ότι και ορισμένα μέλη της οικογενείας των υπηκόων αυτών έχουν, ανεξαρτήτως της ιθαγενείας τους, δικαιώματα που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο.

17 Η υποχρέωση των πιο πάνω μελών να λάβουν βίζα διαμονής για να χορηγηθεί άδεια διαμονής συνιστά όχι μόνον περιορισμό των δικαιωμάτων τους που απορρέουν από τους κοινοτικούς κανόνες, αλλά και έμμεσο περιορισμό του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας που έχει ο ίδιος ο κοινοτικός υπήκοος.

18 Η Επιτροπή δέχεται ότι ναι μεν τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν βίζα εισόδου των υπηκόων τρίτων χωρών, πλην όμως η λήψη της βίζας αυτής πρέπει να διευκολύνεται όταν πρόκειται για μέλη της οικογενείας κοινοτικών υπηκόων, καθόσον η χορήγηση της βίζας δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα να υποβάλλονται τα πρόσωπα αυτά σε διαδικασία μεταναστεύσεως πριν εισέλθουν στο έδαφος κράτους μέλους.

19 Κατά την Επιτροπή, η μόνη προϋπόθεση που τα κράτη μέλη δύνανται να επιβάλουν, σχετικά με το δικαίωμα εισόδου στο έδαφός τους, σε όσους αντλούν δικαιώματα από το κοινοτικό δίκαιο είναι η επίδειξη των εγγράφων τα οποία απαριθμεί το άρθρο 3 των οδηγιών 68/360 και 73/148. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η βίζα εισόδου που τα κράτη αυτά δύνανται να απαιτούν για την είσοδο στο έδαφός τους είναι μια έννοια που πρέπει να ερμηνεύεται μόνον ως βίζα διάρκειας τριών μηνών.

20 Κατά συνέπεια, μόνον τη στιγμή της χορηγήσεως άδειας διαμονής κατά τα άρθρα 2 της οδηγίας 90/365 και 6 της οδηγίας 73/148 οι υπήκοοι τρίτης χώρας οι οποίοι είναι μέλη της οικογενείας κοινοτικού υπηκόου πρέπει να αποδείξουν ότι πληρούν τις προϋποθέσεις της κοινοτικής ρυθμίσεως.

21 Κατά την Επιτροπή, εντεύθεν προκύπτει ότι είναι αντίθετο προς την κοινοτική ρύθμιση και την κοινοτική νομολογία (απόφαση της 25ης Ιουλίου 2002, C-459/99, MRAX, Συλλογή 2002, σ. I-6591) να δημιουργηθεί ένα καθεστώς το οποίο υποβάλλει τον υπήκοο τρίτης χώρας σε διαδικασία μεταναστεύσεως, προκειμένου να λάβει άδεια διαμονής της οποίας η χορήγηση στηρίζεται, στην ουσία, στην απόδειξη της ιδιότητας του μέλους της οικογενείας κοινοτικού υπηκόου.

22 Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, των οδηγιών 68/360 και 73/148, όταν ένας κοινοτικός υπήκοος μετακινείται στο

εσωτερικό της Κοινότητας και απολαύει των δικαιωμάτων που του χορηγούνται από τη Συνθήκη και τις οδηγίες, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν βίζα εισόδου των μελών της οικογενείας του που δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους ή να επιβάλλουν σε αυτά τα μέλη της οικογενείας του οποιαδήποτε άλλη ανάλογη υποχρέωση.

23 Η πιο πάνω κυβέρνηση θεωρεί ότι, κατά τα άρθρα 4, παράγραφος 3, της οδηγίας 68/360 και 6, στοιχείο α', της οδηγίας 73/148, τα κράτη μέλη δύνανται να απαιτούν την προσκόμιση του εγγράφου υπό το κάλυμμα του οποίου ο ενδιαφερόμενος εισήλθε στην ημεδαπή.

24 Υπογραμμίζοντας τη διαφορά μεταξύ της βίζας εισόδου και της βίζας διαμονής, η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο κανονισμός 539/2001 αφορά μόνον τις βίζες μικρής διάρκειας. Έτσι, τα κράτη μέλη είναι αρμόδια να ρυθμίζουν τα ζητήματα σχετικά με τις βίζες μεγάλης διάρκειας ή τις βίζες διαμονής.

25 Τέλος, η Ισπανική Κυβέρνηση σημειώνει ότι, σε κοινοτική κλίμακα, δεν υφίσταται εναρμόνιση όσον αφορά τη χορήγηση βίζας διαμονής στους υπηκόους τρίτων χωρών. Εφόσον το Συμβούλιο, στους τομείς που υπόκεινται στο άρθρο 63, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, στοιχεία α' και β', ΕΚ, δεν έχει θεσπίσει μέτρα σχετικά με τη μεταναστευτική πολιτική, τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια στους τομείς αυτούς.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

26 Πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης έχει αναγνωρίσει τη σημασία τού να εξασφαλιστεί η προστασία της οικογενειακής ζωής των υπηκόων των κρατών μελών προκειμένου να εξαλειφθούν τα εμπόδια για την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών τις οποίες εγγυάται η Συνθήκη (απόφαση της 11ης Ιουλίου 2002, C-60/00, Carpenter, Συλλογή 2002, σ. I-6279, σκέψη 38, και προαναφερθείσα απόφαση MRAX, σκέψη 53).

27 Προς τούτο, όσον αφορά την είσοδο και τη διαμονή στο έδαφος των κρατών μελών το άρθρο 1 των οδηγιών 68/360, 73/148 και 90/365 επεκτείνει την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στους συζύγους των υπηκόων των κρατών αυτών οι οποίοι εμπίπτουν στις διατάξεις αυτές, όποια και αν είναι η ιθαγένειά τους.

28 Εν προκειμένω, το χορηγηθέν σε υπήκοο τρίτης χώρας, σύζυγο υπηκόου κράτους μέλους, δικαίωμα εισόδου στο έδαφος κράτους μέλους απορρέει μόνον από τον οικογενειακό δεσμό. Έτσι, η χορήγηση άδειας διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, σύζυγο υπηκόου κράτους μέλους, δεν πρέπει να θεωρηθεί πράξη η οποία δημιούργησε δικαιώματα, αλλά πράξη με την οποία ένα κράτος μέλος διαπίστωσε την ατομική κατάσταση ενός υπηκόου τρίτης χώρας με γνώμονα τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση MRAX, σκέψη 74).

29 Όσον αφορά τη διαδικασία λήψεως άδειας διαμονής, πρέπει να επισημανθεί ότι οι προϋποθέσεις που ένα κράτος μέλος δύναται να τάξει για τη χορήγηση της άδειας αυτής προβλέπονται από τα άρθρα 4, παράγραφος 3, στοιχεία γ΄, δ΄ και ε΄, της οδηγίας 68/360, 6 της οδηγίας 73 /148 και 2 της οδηγίας 90/365.

30 Οι προϋποθέσεις αυτές απαριθμούνται περιοριστικώς (βλ., στο ίδιο πνεύμα, τις αποφάσεις της 8ης Απριλίου 1976, 48/75, Royer, Συλλογή τόμος 1976, σ. 203, σκέψη 37· της 5ης Φεβρουαρίου 1991, C-363/89, Roux, Συλλογή 1991, σ. I-273, σκέψεις 14 και 15, και της 5ης Μαρτίου 1991, C-376/89, Γιαγκουνίδης, Συλλογή 1991, σ. I-1069, σκέψη 21).

31 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, των οδηγιών 68/360 και 73/148, τα κράτη μέλη δέχονται στο έδαφός τους με απλή επίδειξη δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου εν ισχύι τούς υπηκόους των κρατών μελών και τα μέλη της οικογενείας τους που εμπίπτουν στις οδηγίες αυτές.

32 Ωστόσο, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, των ίδιων οδηγιών, όταν ένας υπήκοος κράτους μέλους μετακινείται στο εσωτερικό της Κοινότητας για την άσκηση των δικαιωμάτων που του απονέμουν η Συνθήκη και οι οδηγίες αυτές, τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλουν βίζα εισόδου ή ανάλογη υποχρέωση στα μέλη της οικογενείας του που δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους. Ο κατάλογος των τρίτων χωρών των οποίων οι υπήκοοι πρέπει να έχουν βίζα κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών καθορίστηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 2317/95 του Συμβουλίου, της 25ης Σεπτεμβρίου 1995, για τον καθορισμό των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων πρέπει να διαθέτουν θεώρηση κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών (ΕΕ L 234, σ. 1), ο οποίος αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 574/1999 του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 1999 (ΕΕ L 72, σ. 2), που και αυτός αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 539/2001 (προαναφερθείσα απόφαση MRAX, σκέψη 56).

33 Παρά ταύτα, τα πιο πάνω κράτη πρέπει να παρέχουν στα μέλη της οικογενείας που δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους όλες τις διευκολύνσεις για τη λήψη της βίζας που τους είναι αναγκαία. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η βίζα πρέπει να χορηγείται αμελλητί και, στο μέτρο του δυνατού, στους τόπους εισόδου στην ημεδαπή, καθόσον διαφορετικά θα θιγεί η πλήρης αποτελεσματικότητα των διατάξεων των οδηγιών 68/360 και 73/148 (προαναφερθείσα απόφαση MRAX, σκέψη 60).

34 Το άρθρο 2 του κανονισμού 539/2001 ορίζει τη βίζα ως άδεια που χορηγείται από κράτος μέλος και που απαιτείται εν όψει εισόδου για διαμονή της οποίας η συνολική διάρκεια δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

35 Κατά την ισπανική ρύθμιση που διέπει τις προϋποθέσεις λήψεως άδειας διαμονής, τα μέλη της οικογενείας κοινοτικών υπηκόων τα οποία δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους πρέπει, μεταξύ άλλων, να δείξουν ότι στο διαβατήριό τους έχει τεθεί βίζα διαμονής για οικογενειακή επανένωση.

36 Έτσι, τα πιο πάνω μέλη, πριν εισέλθουν στο ισπανικό έδαφος, υποβάλλονται σε διατυπώσεις σχετικά με τη διαμονή, άλλως δεν τους χορηγείται άδεια διαμονής.

37 Επί πλέον, στις προβλεπόμενες από τις οδηγίες 68/360, 73/148 και 90/365 προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας διαμονής στα μέλη της οικογενείας κοινοτικών υπηκόων δεν περιλαμβάνεται το είδος της βίζας το οποίο απαιτεί η ισπανική νομοθεσία (βλ., στο ίδιο πνεύμα, την προαναφερθείσα απόφαση MRAX, σκέψη 56).

38 Κατά συνέπεια, η τασσόμενη από την ισπανική ρύθμιση απαίτηση βίζας διαμονής για να ληφθεί άδεια διαμονής και, επομένως, η άρνηση χορηγήσεως της άδειας αυτής στον υπήκοο τρίτης χώρας και μέλος της οικογενείας κοινοτικού υπηκόου, με την αιτιολογία ότι έπρεπε προηγουμένως να ζητήσει στο ισπανικό προξενείο της τελευταίας κατοικίας του βίζα διαμονής, αποτελούν μέτρο αντίθετο προς τις διατάξεις των οδηγιών 68/360, 73/148 και 90/365.

39 Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι η πρώτη αιτίαση της Επιτροπής είναι βάσιμη.

Επί της δευτέρας αιτιάσεως με την οποία προβάλλεται παράβαση της οδηγίας 64/221

Επιχειρήματα των διαδίκων

40 Με τη δεύτερη αιτίασή της, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με το όλο πνεύμα του κοινοτικού καθεστώτος χορηγήσεως αδειών διαμονής και, ειδικότερα,

λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 5 της οδηγίας 64/221, το κράτος μέλος οφείλει να λάβει απόφαση επί της αιτήσεως αδείας διαμονής αμελλητί και το αργότερο εντός έξι μηνών από την υποβολή της αιτήσεως.

41 Ενώ δέχεται ότι οι ισπανικές νομικές διατάξεις είναι σύμφωνες με την οδηγία 64/221 όσον αφορά τις προθεσμίες που τάσσονται για τη χορήγηση αδειών διαμονής, η Επιτροπή προσάπτει στο Βασίλειο της Ισπανίας ότι δεν τήρησε την προθεσμία του άρθρου 5 της πιο πάνω οδηγίας στη συγκεκριμένη περίπτωση της L. Rotte Ventura η οποία έλαβε την άδειά της διαμονής μόνο μετά από διαδικασία δέκα μηνών.

42 Οι ισπανικές αρχές θεωρούν ότι η Επιτροπή δεν δύναται να προσάπτει στο Βασίλειο της Ισπανίας με βάση μια μεμονωμένη περίπτωση ότι γενικά δεν τηρεί την κοινοτική ρύθμιση, πολλώ δε μάλλον όταν, εν αναμονή της χορηγήσεως της άδειας διαμονής, η ενδιαφερόμενη μπόρεσε να διαμείνει στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

43 Κατ' αρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η απορρέουσα από μια οδηγία υποχρέωση των κρατών μελών να επιτύχουν το προβλεπόμενο από την οδηγία αυτή αποτέλεσμα, καθώς και το καθήκον τους βάσει του άρθρου 10 ΕΚ να λάβουν όλα τα γενικά ή ειδικά μέτρα που είναι κατάλληλα για να εξασφαλιστεί η εκτέλεση της υποχρεώσεως αυτής επιβάλλονται σε όλες τις αρχές των κρατών μελών (απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 1987, 80/86, Kolpinghuis Nijmegen, Συλλογή 1987, σ. 3969, σκέψη 12).

44 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η Επιτροπή δύναται να του ζητήσει να διαπιστώσει παράβαση κράτους μέλους η οποία συνίσταται στο ότι σε μια συγκεκριμένη περίπτωση δεν επιτεύχθηκε το αποτέλεσμα το οποίο αποτελεί σκοπό μιας οδηγίας (απόφαση της 10ης Απριλίου 2003, C-20/01 και C-28/01, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2003, σ. I-3609, σκέψη 30).

45 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 64/221, το κράτος μέλος οφείλει να λάβει απόφαση επί της αιτήσεως αδείας διαμονής αμελλητί και το αργότερο έξι μήνες μετά την υποβολή της αιτήσεως αυτής.

46 Πάντως, εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η L. Rotte Ventura, υπήκοος τρίτης χώρας και σύζυγος κοινοτικού υπηκόου έχοντος ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, έλαβε άδεια διαμονής, αντιθέτως προς τις επιταγές της πιο πάνω οδηγίας, μόνο μετά από διαδικασία δέκα μηνών.

47 Εν προκειμένω, μικρή σημασία έχει το ότι η προσφεύγουσα διέμεινε προσωρινά στην ημεδαπή εν αναμονή της αποφάσεως σχετικά με την άδεια διαμονής. Συγκεκριμένα, όπως η γενική εισαγγελέας παρατήρησε στο σημείο 63 των προτάσεών της, το ζήτημα αν η υπέρβαση της προθεσμίας αποτελεί εμπόδιο για τη διαμονή ή την άσκηση μιας δραστηριότητας είναι άνευ σημασίας.

48 Κατά συνέπεια, η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής είναι βάσιμη.

49 Κατόπιν όλων των ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Βασίλειο της Ισπανίας:

— μη έχοντας μεταφέρει ορθώς στην εσωτερική έννομη τάξη τις οδηγίες 68/360, 73/148 και 90/365, και ειδικότερα επιβάλλοντας την υποχρέωση λήψεως βίζας διαμονής ως προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας διαμονής στους υπηκόους

τρίτης χώρας οι οποίοι είναι μέλη της οικογενείας κοινοτικού υπηκόου έχοντος ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, και

— μη χορηγώντας, κατά παράβαση των διατάξεων της οδηγίας 64/221, άδεια διαμονής αμελλητί και το αργότερο εντός έξι μηνών από την υποβολή της αιτήσεως για την άδεια αυτή,

παρέβη τις υποχρεώσεις που έχει από τις πιο πάνω οδηγίες.

Επί των δικαστικών εξόδων

50 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη του Βασιλείου της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα και το τελευταίο ηττήθηκε, το Βασίλειο της Ισπανίας πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Το Βασίλειο της Ισπανίας:

— μη έχοντας μεταφέρει ορθώς στην εσωτερική έννομη τάξη τις οδηγίες 68/360/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί καταρ-

γήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των εργαζομένων των κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της Κοινότητας, 73/148/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1973, περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των υπηκόων των κρατών μελών στο εσωτερικό της Κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής υπηρεσιών, και 90/365/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1990, σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων που έχουν παύσει την επαγγελματική τους δραστηριότητα, και ειδικότερα επιβάλλοντας την υποχρέωση λήψεως βίζας διαμονής ως προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας διαμονής στους υπηκόους τρίτης χώρας οι οποίοι είναι μέλη της οικογενείας κοινοτικού υπηκόου έχοντος ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας, και

— μη χορηγώντας, κατά παράβαση των διατάξεων της οδηγίας 64/221/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, περί συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας, άδεια διαμονής αμελλητί και το αργότερο εντός έξι μηνών από την υποβολή της αιτήσεως για την άδεια αυτή,

παρέβη τις υποχρεώσεις που έχει από τις πιο πάνω οδηγίες.

2) Καταδικάζει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)